

Asia: VN/23400/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

1. Järjestämisvastuun siirtoon liittyvät muutokset

a) Näkemyksenne asiakastietojen käsittelyä, käyttöoikeuksia, tiedonsaantioikeuksia sekä työvoimaviranomaisen hankkimia lisäosia koskevan sääntelyn täsmentämisestä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta: 112 §, 114 §, 120 §, 120 a § ja 125 §,

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta: 14 §,

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 ja 13 §:n muuttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta):

-

b) Näkemyksenne siirtävistä sopimuksista sekä tuki- ja korvauspäätöksistä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 10 ja 11 §):

-

c) Näkemyksenne valtiolta kuntaan siirtynyttä henkilöstöä koskevaan muutosehdotukseen

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 6 §):

-

d) Näkemyksenne muista järjestämisvastuun siirtoon liittyvistä ehdotuksista:

-

2. Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset

Näkemyksenne työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavista muutoksista

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 32 §, 33 §, 44 - 47§ ja vastaavat muutokset laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 2 luvun 6 §, 3 luvun 3 - 6 §):

Esitysluonnoksen mukaan työnhakijan palveluprosessia muutettaisiin siten, että muun muassa työnhakijoille, joiden työttömyys on

päättymässä kolmen kuukauden kuluessa, ei pääsääntöisesti järjestettäisi työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja, ellei työnhakijan palvelutarve edellytä keskustelujen järjestämistä.

Kela pitää perusteltuna muutoksen tavoitetta kohdentaa työvoimaviranomaisen resursseja paremmin työnhakijoiden palvelutarpeiden edellyttämällä tavalla.

3. Muut ehdotettavat muutokset

a) Näkemyksenne työttömyysturvalakiin sisältyvistä muutoksista:

Esitysluonnoksen mukaan työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n muutos työnhakijalle asetettavista työttömyysturvaseuraamuksista tarkoittaisi säännöstä sovellettaessa lähtökohtaisesti aina sitä, että korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite asetettaisiin takautuvasti. Samalla jo maksettu työttömyysetuus perittäisiin takaisin. Kuten esityksessä on todettu, takaisinperintäprosessit ovat työttömyysetuuden maksajalle hallinnollisesti raskaita. Sen vuoksi on toivottavaa, että uudet takautuvat seuraamukset jäisivät esityksessä arvioidulla tavalla harvinaisiksi.

Kela haluaa tuoda esiin, että perustoimeentulotuen perusosan alentaminen ei todennäköisesti olisi mahdollista tilanteessa, jota nyt ehdotetaan työttömyysturvalaissa sanktioitavaksi. Tämä johtuu siitä, että toimeentulotukilain (1412/1997) 10 §:n 2 momentin mukaan yksi perusosan alentamisen edellytyksistä on, että perusosan alentaminen voi olla kestoaltaan enintään kaksi kuukautta kerrallaan kieltäytymisestä tai laiminlyönnistä lukien.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 1 a kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa olisi kyse esimerkiksi siitä, että työnhakija on ilmoittanut työttömyyden päättymisestä eikä palveluprosessia tämän vuoksi ole toimeenpantu, mutta myöhemmin ilmenee, ettei työttömyys päätykään (s. 46 - 47).

Koska työnhakijan laiminlyönti kävisi näissä tilanteissa ilmi vasta jälkikäteen, olisi todennäköisesti kaksi kuukautta laiminlyönnin hetkestä käytännössä ehtinyt kulumaan ennen kuin tieto laiminlyönnistä saapuisi perustoimeentulotuen käsittelyyn. Lisäksi, vaikka tieto laiminlyönnistä saavuttaisi perustoimeentulotuen käsittelyn ennen kahden kuukauden aikarajaa, tulisi riittävästi

aikaa jäädä myös perusosan alentamisen harkinnassa noudatettavalle menettelylle, josta on säädetty toimeentulotukilain 10 a §:ssä. Toimeentulotukilain mukaan ennen perusosan alentamista asiakkaalle tulee esimerkiksi varata mahdollisuus antaa selvityksensä syistä, joiden vuoksi perusosaa ei pitäisi alentaa tai se olisi kohtuutonta. Tosiasiallisesti päätöstä perustoimeentulotuen perusosan alentamisesta ei siten ehdittäisi antaa kahden kuukauden aikana työnhakijan laiminlyönnistä lukien.

Kela toteaa, että monet työttömät työnhakijat saavat työttömyysetuuden lisäksi perustoimeentulotukea. Kela ei ota kantaa siihen, mikä on hyvä tai oikea määrä velvoittavuutta, mutta jotta etuuskien velvoittavuuden voisi ajatella olevan kokonaisuutena loogista ja käytännössä vaikuttavaa, kokonaisprosessin tulisi olla asiakkaalle ja toimeenpanijoille selkeä ja kohtuudella toteutettavissa. Velvoitteet, joita asiakas ei kokonaisuutena ymmärrä, jotka toteutuvat pitkällä viiveellä tai jotka ovat eri etuuksissa mutta samassa tilanteessa erilaiset, eivät todennäköisesti ole vaikuttavia. Siksi menettelynä jo olemassa olevaa perustoimeentulotuen perusosan alentamista tulisi tarkastella osana työttömien velvoitteiden kokonaisuutta. Tällöin olisi perusteltua arvioida, tulisiko perusosan alentamisen olla toimeentulotukilain perusteella mahdollista laajemmin tilanteissa, jotka on sanktioitu työttömyysturvalaissa. Valmistelussa olisi hyvä pyrkiä siihen, että eri tahot ja päätöksentekijät pystyisivät ottamaan kerralla kantaa asiakkaiden velvoitteisiin kokonaisuutena.

b) Muut mahdolliset näkemyksenne esitysluonnoksesta:

Esityksessä ehdotetaan, että työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia (381/2023) muutettaisiin siten, että todettaisiin asetettavien johtoryhmien enimmäismäärä ja edellytykset muodostaa johtoryhmä, johon kuuluisi useampi kuin yksi työvoimaviranomainen. Esitetty pykälämuutos jättää kuitenkin tulkinnanvaraa sen osalta, miten toimitaan, jos työvoimaviranomaisen toimialue sijoittuu useamman kuin yhden hyvinvointialueen toimialueelle. Muodostaako työvoimaviranomainen tällöin kaksi erillistä johtoryhmää eli yhden kummankin hyvinvointialueen alueelle vai voiko työvoimaviranomainen tällaisessa tilanteessa muodostaa myös vain yhden johtoryhmän, johon kuuluisivat molemmat hyvinvointialueet, joiden alueelle työvoimaviranomaisen toimialue sijoittuu?

Ristimäki Antti
Kansaneläkelaitos - Etuuskien ja palvelujen suunnitteluyksikkö